

ORIGINAL ARTICLE

A Causal Model of Digital Narcissism Based on Physical Self-Esteem, Social Competence, and Social Identity among Social Media Users

Mozaffar Ghaffari¹, Roshanak Rezaei², Ahmad Esmali³

1. Associate Professor of Psychology, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran.

2. Associate Professor of Psychology, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran.

3. Associate Professor of Psychology, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran.

Correspondence:

Mozaffar Ghaffari

Email: Mozaffar.ghaffari@pnu.ac.ir

Received: 11/Jan/2025

Revised: 25/Jan/2025

Accepted: 07/Jun/2025

How to cite:

Ghaffari, M.; Rezaei, R.; Esmali, A. (2025). A Causal Model of Digital Narcissism Based on Physical Self-Esteem, Social Competence, and Social Identity among Social Media Users, *14* (28), 65-79.
(DOI: [10.30473/sc.2025.73396.3043](https://doi.org/10.30473/sc.2025.73396.3043))

ABSTRACT

This study aimed to present a causal model of digital narcissism among social media users based on physical self-esteem, social competence, and social identity. The research employed a correlational method using structural equation modeling (SEM). The statistical population included all high school students in Maragheh City in 2024, totaling 4500 individuals. The sample size was determined to be 381 participants based on Morgan's table. Participants were selected using a multistage cluster sampling method. Data collection instruments included the Digital Narcissism Questionnaire (ONPI), the Physical Self-Esteem Scale (CPSES), the Social Identity Questionnaire (SIQ), and the Social Competence Questionnaire (SCQ). Data analysis was conducted using Pearson correlation, bootstrap methods, and the Sobel test in SPSS and AMOS software version 26. The findings revealed that physical self-esteem and social identity, with the mediating role of social competence, significantly contributed to the explanation of digital narcissism in the proposed model. Altogether, the variables in the model explained 50% of the variance in users' digital narcissism. The direct effects of social identity (-0.33), social competence (-0.26), and physical self-esteem (-0.43) on digital narcissism were significant. Additionally, the indirect effects of physical self-esteem (t-value = -2.01) and social identity (t-value = -2.36) through social competence were also statistically significant. Given the findings, it can be concluded that physical self-esteem, social identity, and social competence have a substantial impact on digital narcissism among users. These factors should be considered in addressing the challenges of digital narcissism and enhancing the quality of online social interactions.

KEYWORDS

Digital Narcissism, Physical Self-Esteem, Social Competence, Social Identity.

Introduction

Narcissism, as a personality trait, is characterized by grandiosity, an intense need for admiration from others, and a lack of empathy (Ghaffari & Hazrati, 2024). In recent years, the emergence of social media, online platforms, and digital technologies has provided suitable avenues for the expression and gratification of narcissistic tendencies (Maftai & Pătrăușanu, 2024). By emphasizing self-presentation, social interactions, and feedback mechanisms, the digital environment has become a fertile ground for the manifestation and reinforcement of narcissistic behaviors (Ozimek, Bierhoff, Rohmann, 2021). Digital narcissism refers to individuals' tendency to express their narcissistic traits through digital platforms, particularly social networking sites (Casale & Banchi, 2020).

Identifying the determinants of narcissistic manifestations in digital environments constitutes a pivotal and timely concern within contemporary research. In this context, users with low physical self-esteem or those dissatisfied with their physical appearance may exhibit heightened susceptibility to digital narcissism. Physical self-esteem denotes an individual's appraisal of their bodily appearance, health status, and physical capabilities, comprising five principal dimensions: physical self-worth, sport competence, physical condition, physical strength, and physical attractiveness. This construct is directly linked to psychological outcomes including depression, anxiety, and psychological well-being (Shu et al., 2023). As a facet of global self-esteem, physical self-esteem reflects the extent of an individual's satisfaction or dissatisfaction with various bodily characteristics and is shaped by social appraisals (Zhang et al., 2024).

Moreover, individuals who perceive themselves as lacking sufficient social competence in offline contexts may adopt more grandiose behavioral patterns in cyberspace. Social competence is defined as the capacity to evaluate oneself effectively within interpersonal interactions and to experience a sense of possessing social skills in group settings. This construct also encompasses the skills that facilitate the assessment, recognition, and selection of appropriate social behaviors (Knap-Stefaniuk & Sowa-Behtane, 2025). Social competence reflects an individual's ability to establish effective interpersonal interactions, grounded in social and emotional skills, which in turn fosters social acceptance and positive engagement (Gomez-Lopez et al., 2022).

An additional factor that appears to contribute to explaining the model of digital narcissism is social identity. Social identity denotes the concept individuals construct for themselves based on the roles they enact within society and their communities (Burke, 2020). It encompasses an individual's self-perception and self-understanding, their recognition of others, as well as others' perceptions of them, and plays a fundamental role in shaping behaviors, attitudes, and social relationships (Hu, 2025). As a component of self-concept, social identity is formed through membership in social groups and significantly influences how individuals interact and behave within groups and the broader society (Hogg & Gaffney, 2023). Social identity theory, proposed by Henri Tajfel and John Turner, posits that individuals categorize themselves and others into diverse social groups to enhance self-esteem and ascertain their social standing (Reimer et al., 2022). This framework illustrates how social affiliations can instill a sense of belonging, value, and purpose. Social identity directly affects attitudes, behaviors, and interactions, thereby playing a pivotal role in shaping self- and other-perception within a social context (He, 2023).

Social competence represents a significant factor that may serve a mediating function in explaining the model of digital narcissism. Individuals possessing high social competence can modulate their behaviors according to diverse social contexts and situations, exhibiting flexibility in their interpersonal interactions. This capacity plays a pivotal role in reinforcing and shaping social identity (Cola et al., 2022). Social competence is also fundamental to establishing and maintaining healthy relationships; individuals with robust social competence are capable of communicating effectively, cultivating trust, and forming meaningful connections with others.

These attributes, by enhancing physical self-esteem, deter individuals from engaging in self-centered and grandiose behaviors (Collie, 2020).

The proliferation of cyberspace and the steadily increasing utilization of this social phenomenon have rendered digital narcissism an emerging psychological harm with profound implications for users' mental health, underscoring the critical importance of identifying its contributing factors (Yilmaz et al., 2023). Within this context, physical self-esteem, social competence, and social identity serve as key variables that play a determining role in regulating narcissistic behaviors in online environments; examining the causal relationships among them may facilitate the development of preventive strategies and effective psychological interventions (Martínez-Iniesta et al., 2025). Moreover, given the paucity of research on digital narcissism, particularly the inadequacy of quantitative investigations, the present study integrates various dimensions of self-esteem and social identity to offer a comprehensive conceptual framework that can enrich cyberpsychology research (Wu et al., 2024) and elucidate the mechanisms and factors involved in the manifestation of this phenomenon. Accordingly, this study seeks to answer the following research question: Does the causal model of digital narcissism based on physical self-esteem, social competence, and social identity among social media users demonstrate adequate goodness-of-fit?

Materials and Methods

This study employed a correlational design based on structural equation modeling (SEM). The statistical population consisted of all upper secondary school students in Maragheh city during the 2024–2025 academic year (1403 S.H.), numbering 4,500 individuals. Using Morgan's table in conjunction with a multi-stage cluster sampling technique, the required sample size was estimated at 381 participants. The sampling procedure involved the following steps: initially, six schools (both boys' and girls' upper secondary schools) were randomly selected from Maragheh. Then, from each school, three classes corresponding to the 10th, 11th, and 12th grades were randomly chosen. Following data collection, 32 questionnaires were discarded due to incomplete or invalid responses. Thus, the final analyses were performed on a sample of 349 participants.

Results

To examine the significance of the mediating relationships in the model, the bootstrap test was employed. The results indicated that physical self-esteem and social identity, through the mediating role of social competence, significantly influence the explanation of users' digital narcissism. Overall, 50% of the variance in users' digital narcissism was explained by the variables in this model. The direct effects of social identity ($\beta = -0.33$), social competence ($\beta = -0.26$), and physical self-esteem ($\beta = -0.43$) on explaining users' digital narcissism were significant. Furthermore, the indirect effects of physical self-esteem (t -value = -2.01) and social identity (t -value = -2.36) on users' digital narcissism, mediated by social competence, were also reported as significant.

Discussion and Conclusion

The present study aimed to develop a causal model of digital narcissism based on physical self-esteem, social competence, and social identity among social media users. The Sobel test results revealed that physical self-esteem and social identity, via the mediating role of social competence, exert significant indirect effects on users' digital narcissism. Specifically, the indirect effects of physical self-esteem (t -value = -2.01) and social identity (t -value = -2.36), with social competence serving as a mediator, were statistically significant in explaining the model of users' digital narcissism. These findings are consistent with those of Kola et al. (2022), who demonstrated that individuals endowed with high social competence can modulate their behavior according to diverse social contexts and situations, exhibiting interactional

flexibility—a capacity that reinforces and shapes social identity. Furthermore, the results corroborate the study by Koli (2020), which showed that social competence is pivotal in establishing and sustaining healthy relationships; individuals with robust social competence can communicate effectively, cultivate trust, and form meaningful connections with others. These competencies, by enhancing physical self-esteem, deter individuals from engaging in grandiose and self-centered behaviors. In explicating the findings, it can be argued that social competence, as a mediating variable, plays a crucial role in amplifying the indirect influence of physical self-esteem and social identity within the explanatory model of users' digital narcissism. This construct is closely tied to an individual's capacity to adapt behaviors to social contexts and to forge effective interactions. Individuals with elevated social competence possess skills such as empathy, flexibility, and the ability to regulate behavior according to situational demands—skills that bolster physical self-esteem and facilitate the formation of social identity. By promoting healthy relationships and strengthening a sense of belonging, social competence attenuates users' self-centered motivations and steers them toward collectivistic behaviors and positive online interactions. Moreover, this capacity reduces users' need for attention-seeking or performative actions, as they derive their sense of self-worth from constructive relationships and social acceptance. Thus, social competence not only enhances physical self-esteem and social identity but also indirectly diminishes the level of digital narcissism. The present research, like other studies, is subject to several limitations:

5. **Self-report bias:** The self-reported data gathered for variables such as physical self-esteem, social competence, and social identity may be influenced by cognitive biases or social desirability effects (i.e., the tendency to present a favorable self-image).
6. **Unaccounted mediating or moderating variables:** The relationships among physical self-esteem, social competence, social identity, and digital narcissism may be affected by additional mediators or moderators not incorporated into the model.
7. **Causal interpretability:** Establishing genuine causality among these variables remains challenging due to the correlational design of the study.
8. **Limited generalizability:** Social identity and social competence are shaped by distinct cultural and social contexts. Consequently, the findings may not be generalizable to other societies or cultural settings.

Acknowledgements

The researchers wish to extend their heartfelt thanks and appreciation to all study participants, and especially to the dedicated teachers and respected school principals, whose invaluable collaboration and support provided the foundation for conducting this research. Your steadfast efforts and assistance were instrumental in achieving the aims of this study.

Keywords

Digital Narcissism, Physical Self-Esteem, Social Competence, Social Identity.

«مقاله پژوهشی»

ارائه مدل علی خودشیفتگی سایبری در فضای مجازی براساس عزت نفس جسمانی، شایستگی اجتماعی و هویت اجتماعی کاربران

مظفر غفاری*^۱، روشنگ رضایی^۲، احمد اسمعیلی^۳

چکیده

این پژوهش با هدف ارائه مدل علی خودشیفتگی سایبری در فضای مجازی، بر اساس عزت نفس جسمانی، شایستگی اجتماعی و هویت اجتماعی کاربران انجام گرفت. روش پژوهش از نوع همبستگی و مبتنی بر معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهر مراغه در سال ۱۴۰۳، به تعداد ۴۵۰۰ نفر بود. از این جامعه، ۳۸۱ نفر به‌عنوان نمونه پژوهش با استفاده از جدول مورگان و به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه‌های خودشیفتگی سایبری (ONPI)، عزت نفس جسمانی (CPSSES)، هویت اجتماعی (SIQ) و شایستگی اجتماعی (SCQ) بود. داده‌های جمع‌آوری‌شده با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون، روش بوت‌استرپ و آزمون سوبل، و با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای SPSS و AMOS نسخه ۲۶ تحلیل شدند. نتایج نشان دادند که عزت نفس جسمانی و هویت اجتماعی، از طریق نقش واسطه‌ای شایستگی اجتماعی، تأثیر معناداری در تبیین مدل خودشیفتگی سایبری کاربران دارند. این متغیرها در مجموع ۵۰ درصد از واریانس خودشیفتگی سایبری را تبیین کردند. اثر مستقیم هویت اجتماعی (-۰/۳۳)، شایستگی اجتماعی (-۰/۲۶) و عزت نفس جسمانی (-۰/۴۳) بر خودشیفتگی سایبری معنادار بود. همچنین، اثر غیرمستقیم عزت نفس جسمانی (t-value=-۲/۰۱) و هویت اجتماعی (t-value=-۲/۳۶) از طریق شایستگی اجتماعی نیز معنادار گزارش شد. با توجه به یافته‌ها، می‌توان نتیجه گرفت که عزت نفس جسمانی، هویت اجتماعی و شایستگی اجتماعی تأثیر قابل‌توجهی بر خودشیفتگی سایبری کاربران دارند و لازم است این عوامل در زمینه آسیب‌شناسی خودشیفتگی سایبری و ارتقای کیفیت تعاملات اجتماعی آنلاین مورد توجه قرار گیرند.

واژه‌های کلیدی

خودشیفتگی سایبری، شایستگی اجتماعی، عزت نفس جسمانی، هویت اجتماعی.

۱. دانشیار گروه روانشناسی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.
۲. دانشیار گروه روانشناسی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.
۳. دانشیار گروه روانشناسی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.

نویسنده مسئول:

مظفر غفاری

رایانامه: Mozaffar.ghaffari@pnu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۲۲

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۲/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۱۷

استناد به این مقاله:

غفاری، مظفر؛ رضایی، روشنگ؛ و اسمعیلی، احمد (۱۴۰۴). ارائه مدل علی خودشیفتگی سایبری در فضای مجازی براساس عزت نفس جسمانی، شایستگی اجتماعی و هویت اجتماعی کاربران. *دوفصلنامه شناخت اجتماعی*، ۱۴ (۲۸)، ۶۵-۷۹.

(DOI: [10.30473/sc.2025.73396.3043](https://doi.org/10.30473/sc.2025.73396.3043))

مقدمه

(شو^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۳). عزت نفس جسمانی به‌عنوان بخشی از عزت نفس کلی، به میزان رضایت یا نارضایتی فرد از ویژگی‌های مختلف بدنی خود اشاره دارد و تحت تأثیر ارزیابی‌های اجتماعی قرار می‌گیرد (ژانگ^{۱۱} و همکاران، ۲۰۲۴). محیط دیجیتال، با فراهم کردن ناشناس بودن و امکان کنترل بازنمایی خود، به کاربران اجازه می‌دهد تا تصویری ایده‌آل و اغراق‌شده از خود بسازند و کاستی‌های بدنی درک‌شده را جبران کنند (دنگ^{۱۲} و همکاران، ۲۰۲۲). تحقیقات نشان می‌دهد که کاربران با عزت نفس پایین در پلتفرم‌هایی نظیر اسنپ‌چت، خودشیفتگی بیشتری نشان می‌دهند (مسرت، احمد، منیر، ریاض و حیات^{۱۳}، ۲۰۲۲). همچنین، افراد دارای عزت نفس پایین تمایل بیشتری به گرفتن و انتشار سلفی داشته و در فضای مجازی گرایش بیشتری به خودشیفتگی دارند (عمران، رحمان، خانوم و شهزادی، ۲۰۲۴). عاریفه^{۱۴} و همکاران (۲۰۲۳) بیان کردند که عزت نفس و ویژگی‌های شخصیتی خودشیفته به‌صورت همزمان بر نمایش خود در فضای مجازی تأثیر می‌گذارند. علاوه بر این، پژوهش موسارات^{۱۵} و همکاران (۲۰۲۲) نشان داد که بین عزت نفس و خودشیفتگی در کاربران اسنپ‌چت و فیسبوک با خودشیفتگی آنلاین رابطه معناداری وجود دارد. عزت نفس جسمانی در تقویت خودشیفتگی سالم و متعادل نقش دارد (یونیار^{۱۶} و همکاران، ۲۰۲۵).

علاوه بر این، افرادی که در دنیای واقعی احساس می‌کنند از شایستگی اجتماعی کافی برخوردار نیستند، ممکن است در فضای مجازی رفتارهایی بزرگمنشانه‌تر از خود نشان دهند. شایستگی اجتماعی به معنای توانایی مؤثر در ارزیابی خود در تعاملات بین‌فردی و احساس داشتن مهارت‌های اجتماعی در موقعیت‌های گروهی است. این مفهوم همچنین به مهارت‌هایی اشاره دارد که منجر به ارزیابی، تشخیص و انتخاب رفتارهای اجتماعی مناسب می‌شوند (کنپ-استفانیوک و سوا-بهتان، ۲۰۲۵). شایستگی اجتماعی به توانمندی فرد در برقراری تعاملات مؤثر بین‌فردی اشاره دارد که مبتنی بر مهارت‌های اجتماعی و هیجانی است و منجر به پذیرش و مشارکت مثبت اجتماعی می‌شود. (گومز-لوپز^{۱۷} و

خودشیفتگی^۱ به‌عنوان یک ویژگی شخصیتی، با احساس بزرگ‌منشی، نیاز شدید به تحسین دیگران و فقدان همدلی شناخته می‌شود (غفاری و حضرتی، ۲۰۲۴). در سال‌های اخیر، ظهور رسانه‌های اجتماعی، پلتفرم‌های آنلاین و فناوری‌های دیجیتال، بسترهای مناسبی را برای ابراز و ارضای تمایلات خودشیفتگی فراهم کرده‌اند (مفتی و پاتراوشانو^۲، ۲۰۲۴). محیط دیجیتال، با تأکید بر خودنمایی، تعاملات اجتماعی و مکانیسم‌های بازخورد، به بستری مناسب برای تجلی و تقویت رفتارهای خودشیفتگی تبدیل شده است (اوزمیک بیرهوف و رومان^۳، ۲۰۲۱). خودشیفتگی سایبری^۴ به تمایل افراد برای ابراز ویژگی‌های خودشیفتگی خود از طریق پلتفرم‌های دیجیتال، به‌ویژه شبکه‌های اجتماعی، اشاره دارد (کسیل و بانچی^۵، ۲۰۲۰). ویژگی‌های منحصر به فرد فضای آنلاین، مانند امکان کنترل بازنمایی خود، دریافت بازخورد و اعتبارسنجی مداوم، مقایسه اجتماعی و نبود بازداری‌های معمول، می‌تواند گرایش‌های خودشیفتگی را فعال کرده و تشدید نمایند. افراد خودشیفته می‌توانند در این فضا نسخه‌ای ایده‌آل و باشکوه از خود ارائه دهند، دستاوردها و ویژگی‌های مثبت خود را برجسته کنند و هم‌زمان نقص‌ها و کاستی‌های خود را کاهش داده یا پنهان کنند (فگان و بلند^۶، ۲۰۲۱).

شناسایی عوامل مؤثر بر بروز خودشیفتگی در فضای مجازی، از جمله موضوعات مهم و کلیدی در حوزه پژوهش‌های معاصر است. در این میان، کاربرانی که عزت نفس جسمانی^۷ پایینی دارند یا از ظاهر فیزیکی خود ناراضی هستند، ممکن است به میزان بیشتری مستعد خودشیفتگی در فضای مجازی باشند. عزت نفس جسمانی به ارزیابی فرد از ظاهر بدنی، وضعیت سلامتی و توانایی‌های فیزیکی خود اشاره دارد و شامل پنج بُعد اصلی است: ارزش بدنی^۸، شایستگی ورزشی^۹، وضعیت جسمانی، قدرت بدنی و جذابیت بدنی. این مفهوم به طور مستقیم با پیامدهای روان‌شناختی نظیر افسردگی، اضطراب و بهزیستی روانی در ارتباط است

10. Shu
11. Zhang
12. Deng
13. Musarrat, Ahmed, Munir, Riaz & Hayat
14. Arifah
15. Musarrat
16. Yuniar
17. Gomez-Lopez

1. narcissism
2. Maffei & Pătrăușanu
3. Ozimek, Bierhoff, Rohmann
4. digital narcissism
5. Casale & Banchi
6. Fegan & Bland
7. body esteem
8. physical self-worth
9. sport competence

کند، که این امر ممکن است نیاز به رفتارهای خودمحور مرتبط با خودشیفتگی را کاهش دهد (مرت و تنگلیموغلو^{۱۰}، ۲۰۲۳). در همین راستا، بوگارتز و جانکوویچ^{۱۱} (۲۰۲۴) در پژوهشی نشان دادند که یکپارچگی هویت و تطابق اجتماعی تأثیری منفی و معنادار بر خودشیفتگی دارد. همچنین، باکچی^{۱۲} و همکاران (۲۰۲۳) دریافتند که تهدید هویت اجتماعی به طور مداوم با خودشیفتگی جمعی در میان همه گروه‌های قومی مرتبط است، در حالی که این تهدید ارتباط منفی با رضایت درون‌گروهی داشت. مطالعات دیگر نشان می‌دهند که بین اختلالات هویتی و خودشیفتگی روان‌رنجورانه رابطه‌ای مثبت و معنادار وجود دارد، به طوری که شدت اختلالات هویتی با میزان خودشیفتگی روان‌رنجورانه افزایش می‌یابد. این رابطه نشان‌دهنده تأثیر متقابل و پیچیده بین مشکلات در تثبیت هویت و ویژگی‌های شخصیتی ناسازگار است (والچاک^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۵).

شایستگی اجتماعی از جمله عوامل مهمی است که می‌تواند در تبیین مدل خودشیفتگی سایبری نقش میانجی ایفا کند. افرادی با شایستگی اجتماعی بالا قادرند رفتارهای خود را متناسب با زمینه‌ها و موقعیت‌های اجتماعی مختلف تنظیم کرده و در تعاملات خود انعطاف‌پذیری نشان دهند. این توانایی، نقشی کلیدی در تقویت و شکل‌گیری هویت اجتماعی دارد. (کولا^{۱۴} و همکاران، ۲۰۲۲). شایستگی اجتماعی در ایجاد و حفظ روابط سالم نقش کلیدی دارد؛ زیرا افراد با کفایت اجتماعی قوی می‌توانند ارتباطات مؤثر برقرار کنند، اعتماد را تقویت کنند و روابط معناداری با دیگران شکل دهند. این ویژگی‌ها، از طریق ارتقای عزت نفس جسمانی، از تمایل افراد به رفتارهای خودمحورانه و بزرگ‌منشانه جلوگیری می‌کند (کولی^{۱۵}، ۲۰۲۰).

با گسترش فضای مجازی و افزایش روزافزون بهره‌گیری از این پدیده اجتماعی، خودشیفتگی سایبری به‌عنوان یکی از آسیب‌های روانی نوظهور، تأثیرات عمیقی بر سلامت روان کاربران دارد که شناخت عوامل مؤثر بر آن از اهمیت بالایی برخوردار است (ییلماز^{۱۶} و همکاران، ۲۰۲۳). در این میان عزت نفس جسمانی، شایستگی اجتماعی و هویت اجتماعی

همکاران، ۲۰۲۲). شایستگی و شناخت اجتماعی در افراد خودشیفته در مقایسه با افراد غیرخودشیفته به‌طور قابل‌توجهی پایین‌تر است (کاسی نان و وازسونی، ۲۰۱۶). ویژگی شخصیتی نارسایی (خودشیفتگی)، شایستگی و کفایت اجتماعی دانشجویان را تضعیف می‌کند (کیم و جو، ۲۰۲۰). همبستگی منفی و معنادار میان کفایت و شایستگی اجتماعی با شخصیت منزوی خودشیفته وجود دارد. (بوگارتس و یانکوویچ^۱، ۲۰۲۴). رهبرانی که دارای شایستگی سیاسی و اجتماعی هستند، قادرند خودشیفتگی سایبری و خصمانه‌ی خود را کنترل کنند (بوهم و بلیکله^۲، ۲۰۲۵).

عامل دیگری که به نظر می‌رسد در تبیین مدل خودشیفتگی در فضای مجازی نقش داشته باشد، هویت اجتماعی^۳ است. هویت اجتماعی به مفهومی اشاره دارد که فرد بر اساس نقش‌هایی که در جامعه و اجتماع ایفا می‌کند، برای خود شکل می‌دهد (برک^۴، ۲۰۲۰). هویت اجتماعی به نحوه برداشت و فهم فرد از خود، شناخت او از دیگران و همچنین نحوه ادراک دیگران از او اشاره دارد. این مفهوم نقش مهمی در شکل‌دهی به رفتارها، نگرش‌ها و روابط اجتماعی فرد ایفا می‌کند. (هو^۵، ۲۰۲۵). هویت اجتماعی بخشی از مفهوم خودپنداره^۶ است که بر اساس عضویت فرد در گروه‌های اجتماعی شکل می‌گیرد و نقش مهمی در تعیین نحوه تعامل و رفتارهای او در گروه‌ها و اجتماع ایفا می‌کند (هاگ و گافنی^۷، ۲۰۲۳). نظریه هویت اجتماعی، که توسط هانری تاجفل و جان ترنر ارائه شده است، بیان می‌کند که افراد برای افزایش عزت نفس و تعیین جایگاه خود در بافت اجتماعی، خود و دیگران را در گروه‌های اجتماعی مختلف دسته‌بندی می‌کنند (ریمر^۸ و همکاران، ۲۰۲۲). این مفهوم نشان می‌دهد که وابستگی‌های اجتماعی چگونه می‌توانند به افراد احساس تعلق، ارزش، و هدف ببخشند. هویت اجتماعی تأثیر مستقیمی بر نگرش‌ها، رفتارها، و تعاملات افراد دارد و نقش مهمی در شکل‌دهی درک آنها از خود و دیگران در چارچوبی اجتماعی ایفا می‌کند (هه^۹، ۲۰۲۳). علاوه بر این، هویت اجتماعی می‌تواند حس تعلق و اعتبار را در افراد تقویت

1. Bogaerts & Janković
2. Böhm & Blickle
3. social identity
4. Burke
5. Hu
6. self-concept
7. Hogg & Gaffney
8. Reimer
9. He

10. Mert & Tengilimoğlu

11. Bogaerts & Janković

12. Bağcı

13. Walczak

14. Cola

15. Collie

16. Yilmaz

شامل ۷ مؤلفه قدرت نفوذ^۴ با گویه های (۱-۸-۱۰-۱۱-۱۲-۳۶-۳۳-۳۲)، خودبستگی^۵ با گویه های (۱۷-۲۱-۲۲-۳۹-۳۱-۳۴) برتری جویی^۶ با گویه های (۴-۹-۲۶-۳۷-۴۰)، خودنمایی^۷ با گویه های (۲-۳-۷-۲۰-۲۸-۳۰-۳۸)، بهره کشی^۸ (گرایش شخص به سوء استفاده از دیگران در فضای مجازی) با گویه های (۶-۳۵-۲۳-۱۶-۱۳)، مغرور بودن^۹ با گویه های (۱۵-۱۹-۲۹) و استحقاق داشتن^{۱۰} با گویه های (۲۷-۲۵-۲۴-۱۸-۱۴-۵) است (عسگری و همکاران، ۱۳۹۹). پاسخگویی به این گویه ها بر اساس طیف ۵ درجه ای لیکرت از کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵ انجام می شود؛ بنابراین با توجه به نحوه نمره گذاری و تعداد گویه های پرسشنامه بیشترین و کمترین نمره ای که هر شخص می تواند کسب کند به ترتیب ۴۰ تا ۲۰ است، نمرات بالاتر در این پرسشنامه نشان دهنده درجه بالاتری از خودشیفتگی شخص است (عسگری و همکاران، ۱۳۹۹). چو و فارن (۲۰۱۵) در پژوهشی ضمن تایید روایی سازه مقیاس از طریق تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی، پایایی آن را برای کل مقیاس ۰/۹۶ گزارش کردند. عسگری و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی روایی سازه مقیاس را از طریق تحلیل عاملی اکتشافی با ۷ عامل تایید کرد. همچنین، پایایی مقیاس نیز از طریق آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۳ و برای ابعاد آن شامل قدرت نفوذ ۰/۷۵، خودبستگی ۰/۷۶، برتری جویی ۰/۷۱، خودنمایی ۰/۷۶، بهره کشی ۰/۷۵، مغرور بودن ۰/۷۰ و استحقاق داشتن ۰/۷۱ بدست آوردند.

پرسشنامه عزت نفس جسمانی (CPSSES)

این پرسشنامه توسط کش^{۱۱} (۲۰۰۳) برای ارزیابی عزت نفس بدنی ساخته شده است. این مقیاس ۴۶ ماده دارد که ۶ زیرمقیاس ارزیابی وضع ظاهری (۷ سوال)، گرایش به ظاهر (۱۲ سوال)، ارزیابی تناسب (۳ سوال)، گرایش به تناسب (۱۳ سوال)، دلمشغولی یا اضافه وزن (۲ سوال) و رضایت از نواحی بدن (۹ سوال) را اندازه گیری می کند. نمره گذاری مقیاس به صورت طیف لیکرت ۵ درجه ای از کاملاً مخالفم امتیاز یک تا کاملاً موافقم با امتیاز ۵ می باشد. در مطالعه کش و

به عنوان متغیرهای کلیدی، نقش تعیین کننده ای در تنظیم رفتارهای خودشیفتگی در بستر آنلاین ایفا می کنند و بررسی روابط علی میان آن ها می تواند به توسعه راهبردهای پیشگیرانه و مداخلات روانشناختی مؤثر کمک کند (مارتینز-اینستا^۱ و همکاران، ۲۰۲۵). همچنین، با توجه به تحقیقات محدود در زمینه خودشیفتگی سایبری و به ویژه ناکافی بودن پژوهش های کمی، این مطالعه با تلفیق ابعاد مختلف عزت نفس و هویت اجتماعی چارچوب مفهومی جامعی ارائه می دهد که می تواند به غنای پژوهش های روانشناسی سایبری منجر شود (وو^۲ و همکاران، ۲۰۲۴) و به شناسایی مکانیسم ها و عواملی بپردازد که در بروز این پدیده نقش دارند. بر این اساس، هدف این پژوهش پاسخ به این پرسش است که آیا مدل علی خودشیفتگی سایبری بر اساس عزت نفس جسمانی، شایستگی اجتماعی و هویت اجتماعی کاربران فضای مجازی از برازش مناسبی برخوردار است؟

روش شناسی پژوهش

روش پژوهش از نوع همبستگی و بر پایه معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهر مراغه در سال ۱۴۰۳ به تعداد ۴۵۰۰ نفر بود. حجم نمونه آماری، بر اساس جدول مورگان و با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای، ۳۸۱ نفر تعیین شد. روش انتخاب نمونه به این صورت بود که ابتدا از میان مدارس متوسطه دوم پسرانه و دخترانه شهر مراغه، ۶ مدرسه به صورت تصادفی انتخاب شدند. سپس، از هر مدرسه، ۳ کلاس از پایه های دهم، یازدهم و دوازدهم به صورت تصادفی گزینش شد. شایان ذکر است که پس از جمع آوری داده ها، تعداد ۳۲ پرسشنامه به دلیل تکمیل ناقص و مخدوش بودن از تحلیل کنار گذاشته شد و تجزیه و تحلیل نهایی بر روی ۳۴۹ نفر انجام گرفت.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه خودشیفتگی در فضای مجازی (ONPI)

این ابزار توسط چو و فارن^۳ (۲۰۱۵) تهیه و در کشور تایوان اعتباریابی شده است. این پرسشنامه دارای ۴۰ گویه است که

4. authority
5. self-sufficiency
6. superiority
7. exhibitionism
8. exploitativeness
9. vanity
10. entitlement
11. Cash

1. Martínez-Iniesta
2. Wu
3. Chou & Farn

پرن‌دین (۱۳۸۵) و بر اساس مدل فلنر (۱۹۹۰) طراحی و هنجاریابی شده است، استفاده شد. این پرسشنامه که به طور خاص برای نوجوانان تهیه شده، شامل ۴۷ سؤال است و بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای تکمیل می‌شود. پایایی و روایی این پرسشنامه در پژوهشی که پرن‌دین (۱۳۸۵) بر روی ۴۵۰ نفر در استان تهران انجام داده است، مورد بررسی قرار گرفته است. برای ارزیابی پایایی می‌ساز، از دو روش آلفای کرونباخ و بازآزمایی (محاسبه ضریب همبستگی بین دو اجرا) استفاده شده است. آلفای کرونباخ برای بررسی همسانی درونی پرسشنامه و خرده‌مقیاس‌های آن به کار رفته است. پس از حذف سؤالاتی که همبستگی ضعیفی با نمره کل داشتند، ضریب آلفای محاسبه شده برابر با ۰/۸۰ بود که نشان‌دهنده همسانی درونی مطلوب ابزار است. همچنین، برای بررسی پایایی بازآزمایی، پرسشنامه در بازه زمانی ۴ هفته‌ای بر روی نمونه‌ای شامل ۳۰ نفر اجرا شد و ضریب همبستگی میان دو اجرا برابر با ۰/۸۹ به دست آمد که بیانگر پایایی مناسب پرسشنامه است.

در نهایت، داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزارهای AMOS و SPSS نسخه ۲۶ تحلیل شدند. آزمون‌های آماری شامل آزمون‌های پیرسون، سوبل و بوت‌استرپ بوده است.

یافته‌های پژوهش

نمونه آماری این مطالعه شامل ۳۴۹ نفر از دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان مراغه بود. از این تعداد، ۳۴/۵ درصد در پایه دهم، ۳۵/۷ درصد در پایه یازدهم، و ۲۹/۸ درصد در پایه دوازدهم مشغول به تحصیل بودند. شرکت‌کنندگان از نظر سنی در دامنه ۱۵ تا ۱۸ سال قرار داشتند. همچنین، ۴۶/۷ درصد از نمونه پژوهش پسر و ۵۳/۳ درصد دختر بودند. شاخص‌های مرکزی و پراکندگی نمرات متغیرها در جدول ۱ ارائه شده است.

با توجه به جدول شماره ۱ میانگین عزت نفس جسمانی برابر با ۱۲۷/۲۷، هویت اجتماعی برابر با ۶۲/۹۸، شایستگی اجتماعی برابر با ۱۷۸/۲۲ و خودشیفتگی سایبری برابر با ۱۱۳/۷۷ بود. همچنین، بررسی شاخص‌های کجی و کشیدگی نیز حاکی از نرمال بودن توزیع داده‌ها (قرار داشتن در دامنه -۲ تا +۲) می‌باشد.

برای بررسی هم‌خطی چندگانه میان متغیرهای پیش‌بین، از شاخص‌های VIF و تحمل استفاده شد. نتایج به‌دست‌آمده

همکاران، روایی سازه مقیاس با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی تأیید شده و پایایی مقیاس برای زیرمقیاس‌ها در دامنه‌ای بین ۰/۷۷ تا ۰/۸۸ گزارش شده است. همچنین، شمشادی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی، روایی محتوایی مقیاس را از طریق نظرات متخصصان تأیید کردند و روایی سازه مقیاس را با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی بررسی کرده و ساختار شش‌عاملی آن را تأیید نمودند. علاوه بر این، ساختار شش‌عاملی مقیاس با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی و شاخص نیکویی برازش (۰/۹۴) نیز مورد تأیید قرار گرفت. پایایی مقیاس نیز با استفاده از آلفای کرونباخ برای کل مقیاس برابر با ۰/۹۸ و برای مؤلفه‌های آن شامل ارزیابی وضع ظاهر (۰/۹۲۱)، گرایش به ظاهر (۰/۹۴۳)، ارزیابی تناسب (۰/۹۱۱)، گرایش به تناسب (۰/۹۰۳)، دلمشغولی یا اضافه وزن (۰/۹۶۵) و رضایت از نواحی بدن (۰/۹۲۷) گزارش شده است (شمشادی و همکاران، ۱۳۹۹).

پرسشنامه هویت اجتماعی (SIQ)

این پرسشنامه بر اساس نظریات چنگینز (۲۰۰۸) توسط صفاری‌نیا و روشن در سال ۱۳۹۰ طراحی شده است ابزار مورد نظر از نوع مداد-کاغذی و خودگزارش‌دهی بوده و شامل ۲۰ گویه است. از این تعداد، ۱۰ گویه اول (سؤالات ۱ تا ۱۰) نشان‌دهنده بُعد جمعی و ۱۰ گویه دوم (سؤالات ۱۱ تا ۲۰) بیانگر بُعد فردی هستند. نمره‌گذاری گویه‌ها بر اساس مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای (از «کاملاً مخالفم» = ۱ تا «کاملاً موافقم» = ۵) انجام می‌شود. بر این اساس، حداقل و حداکثر نمره ممکن برای این مقیاس به ترتیب برابر با ۲۰ و ۱۰۰ است. شایان ذکر است که گویه‌های ۲، ۳، ۴، ۷، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶ و ۱۷ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. بر اساس پژوهش صفاری‌نیا و روشن، پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس برابر با ۰/۷۴ و برای گویه‌ها در دامنه‌ای بین ۰/۵۱ تا ۰/۵۸ گزارش شده است که در حد مطلوب ارزیابی می‌شود. علاوه بر این، نتایج بررسی روایی صوری، تحلیل عاملی اکتشافی، و تحلیل مؤلفه‌های اصلی با استفاده از چرخش واریماکس نشان داد که یک عامل با ارزش ویژه بالاتر از یک، تحت عنوان «هویت اجتماعی»، قابل شناسایی است (میکائیلی و احمدی، ۱۴۰۱).

پرسشنامه کفایت اجتماعی (SCQ)

برای سنجش کفایت اجتماعی از پرسشنامه‌ای که توسط

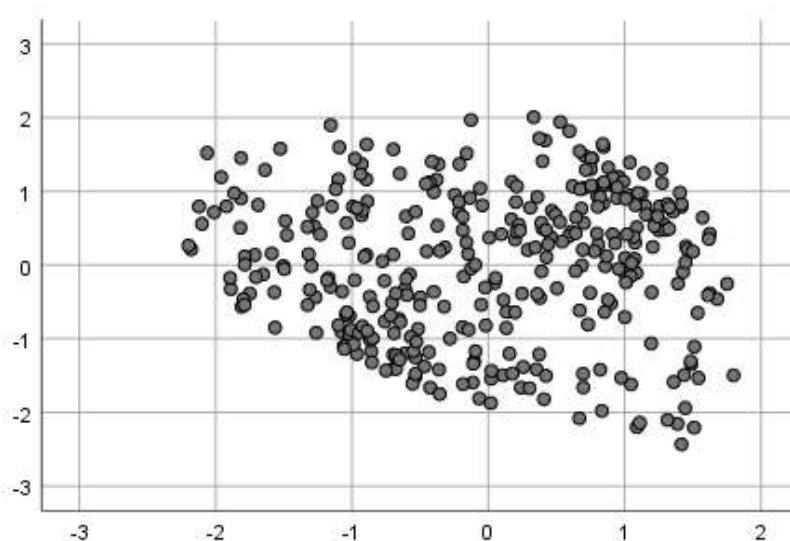
نشان داد که مفروضه‌های نرمال بودن، خطی بودن، هم‌خطی و یکنواختی پراکندگی در متغیرهای پیش‌بین رعایت شده است. جزئیات این نتایج در جدول ۲ ارائه شده است. برای ارزیابی دو پیش‌فرض خطی بودن روابط و

جدول ۱. شاخص‌های مرکزی و پراکندگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
خودشیفتگی سایبری	۵۶	۱۷۷	۱۱۳/۷۷	۳۳/۴۷	۰/۰۴۹	-۱/۲۵
شایستگی اجتماعی	۹۲	۲۸۵	۱۷۸/۲۲	۵۴/۶۸	۰/۳۷۸	-۰/۹۹۴
هویت اجتماعی	۳۳	۹۷	۶۲/۹۸	۱۷/۹۱	۰/۱۹۴	-۱/۲۴
عزت نفس جسمانی	۷۴	۱۹۷	۱۲۷/۲۷	۲۸/۶۳	۰/۳۳۵	-۰/۹۰۶

جدول ۲. نتایج بررسی پیش‌فرض هم‌خطی بین متغیرهای پیش‌بین

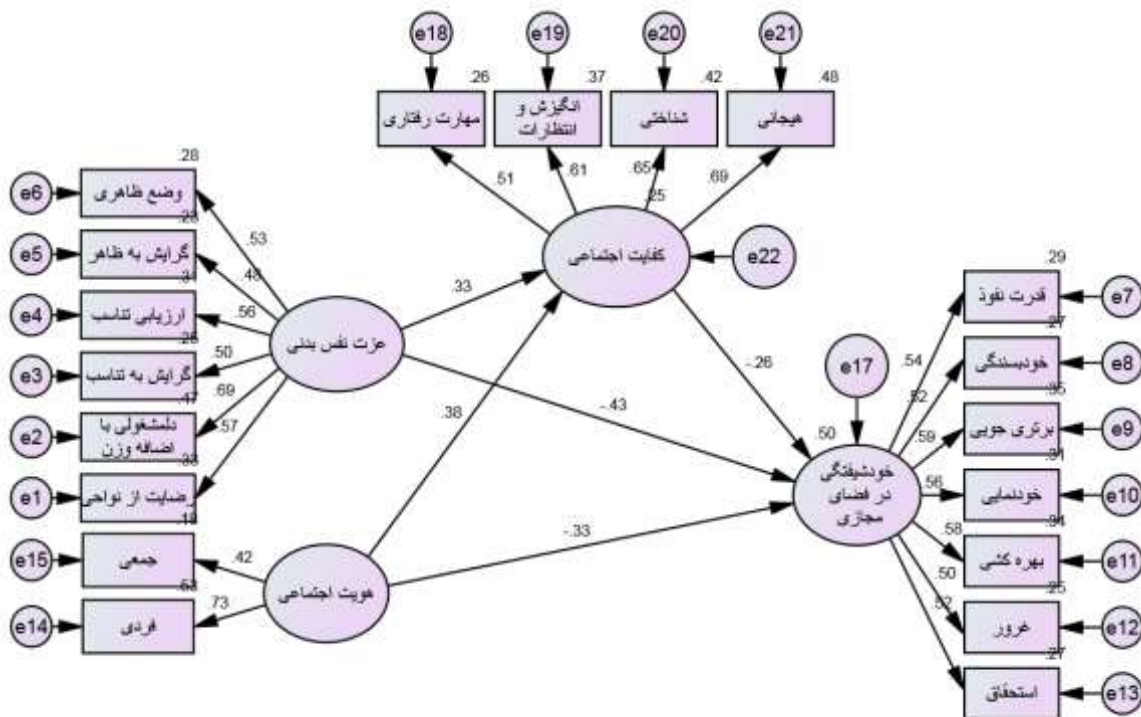
متغیرها	شاخص تحمل	آماره VIF
عزت نفس بدنی	۰/۸۹۹	۱/۱۱
هویت اجتماعی	۰/۸۸۷	۱/۱۳
کفایت اجتماعی	۰/۸۱۳	۱/۲۳

نمودار ۱. نمودار پراکنش نمرات باقیمانده خودشیفتگی در فضای مجازی از طریق متغیرهای پیش‌بین

شایستگی اجتماعی (-۰/۲۶) و عزت نفس جسمانی (-۰/۴۳) در تبیین خودشیفتگی سایبری کاربران معنادار بود. همچنین، اثر غیرمستقیم عزت نفس جسمانی ($t\text{-value} = -2/01$) و هویت اجتماعی ($t\text{-value} = -2/36$) از طریق میانجی‌گری شایستگی اجتماعی بر میزان خودشیفتگی سایبری کاربران نیز معنادار گزارش شد. نتایج این تحلیل‌ها در نمودار شماره ۲ ارائه شده است.

برای بررسی معناداری روابط میانجی در مدل، از آزمون بوت‌استرپ استفاده شد. نتایج نشان داد که عزت نفس جسمانی و هویت اجتماعی از طریق نقش واسطه‌ای شایستگی اجتماعی، در تبیین خودشیفتگی سایبری کاربران تأثیرگذار هستند. به طور کلی، ۵۰ درصد از واریانس خودشیفتگی سایبری کاربران توسط متغیرهای این مدل تبیین می‌شود. اثر مستقیم هویت اجتماعی (-۰/۳۳)

نمودار ۲. مدل ساختاری خوشبختی سایبری کاربران براساس عزت نفس جسمانی و هویت اجتماعی و شایستگی اجتماعی

(CFI). همچنین، در مدل‌های مناسب، نسبت کای اسکور به درجه آزادی (X^2/df) باید در بازه ۱ تا ۳ قرار گیرد؛ در این مدل، مقدار X^2/df نیز در همین بازه بوده است. علاوه بر این، شاخص ریشه میانگین مربع خطای برآورد (RMSEA) باید کمتر از ۰/۰۹ باشد که در این مدل مقدار ۰/۰۴ به دست آمد، که نشان‌دهنده برازش مطلوب مدل است. بنابراین، مدل کاملاً اشباع شده ارزیابی می‌شود. جزئیات این تحلیل‌ها در جدول شماره ۳ ارائه شده است.

برای ارزیابی میزان برازش مدل پیشنهادی، از نرم‌افزار AMOS استفاده شد. نتایج خروجی نشان داد که متغیر شایستگی اجتماعی در مدل خودشیفتگی سایبری کاربران می‌تواند نقش میانجی را بین متغیرهای برون‌زا و درون‌زا ایفا کند. این نتیجه به دلیل مقادیر شاخص‌های برازش مدل است که همگی بالاتر از ۰/۹ گزارش شده‌اند، از جمله شاخص برازش (GFI)، شاخص برازش تعدیل‌شده (AGFI)، شاخص برازش افزایشی (IFI)، و شاخص برازش تطبیقی

جدول ۳. برازش مدل خودشیفتگی سایبری دانش‌آموزان براساس شاخص‌های برازندگی

شاخص برازندگی الگو	X ²	df	X ² /df	GFI	AGFI	IFI	CFI	RMSEA
الگوی پیشنهادی	۲۴۰/۴۹	۱۴۷	۱/۶۴	۰/۹۳	۰/۹۱	۰/۹۶۶	۰/۹۷۲	۰/۰۴۳

این یافته با پژوهش مسرت، احمد، منیر، ریاض و حیات (۲۰۲۲) همسو است که نشان دادند کاربرانی با عزت‌نفس جسمانی پایین در پلتفرم‌هایی مانند اسنپ‌چت، رفتارهای خودشیفته بیشتری از خود نشان می‌دهند. همچنین، این نتیجه با مطالعه عمران، رحمان، خانوم و شهزادی (۲۰۲۳) همخوانی دارد که بیان کردند کاربران با عزت‌نفس پایین

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر با هدف طراحی مدل علی خودشیفتگی سایبری بر اساس عزت‌نفس جسمانی، شایستگی اجتماعی و هویت اجتماعی در کاربران فضای مجازی انجام شد. نتایج آزمون بوت‌استرپ نشان داد که اثر مستقیم عزت‌نفس جسمانی در پیش‌بینی خودشیفتگی سایبری کاربران منفی و معنادار است.

گزارش شده است. در تبیین یافته حاصل می توان گفت که شایستگی اجتماعی، شامل توانایی های برقراری ارتباط مؤثر، حل مسئله در روابط انسانی، همدلی با دیگران، و مدیریت تعاملات اجتماعی است. افراد با شایستگی اجتماعی بالا معمولاً اعتمادبه نفس بیشتری در مواجهه با چالش های اجتماعی دارند و نیاز کمتری به جلب توجه و تأیید دیگران در فضای مجازی احساس می کنند. این افراد، به دلیل خودآگاهی و توانایی درک دیگران، به جای تمرکز بر خود، تمایل دارند که در روابط اجتماعی متقابل و حمایتی مشارکت داشته باشند. از سوی دیگر، افرادی که شایستگی اجتماعی پایینی دارند، ممکن است به فضای سایبری به عنوان ابزاری برای جبران کمبودهای خود در روابط اجتماعی واقعی نگاه کنند. فضای مجازی محیطی فراهم می کند که در آن، افراد می توانند تصویری ایده آل و اغراق آمیز از خود ارائه دهند، بدون نیاز به مواجهه مستقیم با چالش ها یا بازخوردهای اجتماعی واقعی. این فرصت می تواند منجر به تقویت رفتارهای خودشیفته، از جمله جلب توجه افراطی، اغراق در توانایی ها، و نیاز مداوم به تأیید دیگران در قالب لایک ها، کامنت ها، و دنبال کنندگان شود.

فرضیه سوم مطالعه بیان می کرد که هویت اجتماعی در تبیین خودشیفتگی سایبری کاربران نقش دارد. نتایج حاصل از آزمون بوت استرپ نشان داد که اثر مستقیم هویت اجتماعی در مدل خودشیفتگی سایبری کاربران منفی و معنادار است. این یافته با مطالعه مرت و تنگلیموغلو (۲۰۲۳) همخوانی دارد که بیان کردند هویت اجتماعی می تواند حس تعلق و اعتبار را در افراد تقویت کرده و نیاز به رفتارهای خودمحورانه مرتبط با خودشیفتگی را کاهش دهد. همچنین، این نتیجه در راستای پژوهش بوگارتز و جانکوویچ (۲۰۲۴) است که نشان دادند یکپارچگی هویت و تطابق اجتماعی تأثیر منفی و معناداری بر خودشیفتگی دارد. علاوه بر این، یافته های ما با مطالعه باجی و همکاران (۲۰۲۳) نیز همسو است؛ آن ها دریافتند که تهدید هویت اجتماعی به طور مداوم با خودشیفتگی جمعی در میان تمامی گروه های قومی مرتبط است، در حالی که این تهدید رابطه ای منفی با رضایت درون گروهی داشت. مطالعه والچاک و همکاران (۲۰۲۵) نیز نشان داد که بین اختلالات هویتی و خودشیفتگی روان رنجورانه رابطه ای مثبت و معنادار وجود دارد؛ این یافته نشان دهنده تأثیر متقابل و پیچیده بین مشکلات تثبیت هویت و ویژگی های شخصیتی ناسازگار است. در تبیین نتیجه حاصل می توان گفت که هویت اجتماعی می تواند نقش

تمایل بیشتری به گرفتن سلفی و نمایش رفتارهای خودشیفتگی در فضای مجازی دارند. علاوه بر این، یافته های حاضر با نتایج پژوهش عاریفه و همکاران (۲۰۲۳) نیز همسو است؛ آنان عزت نفس و شخصیت خودشیفته را به عنوان عوامل مؤثر بر نمایش سایبری کاربران شناسایی کردند. با این حال، یونیار و همکاران (۲۰۲۵) در مطالعه خود نقش عزت نفس جسمانی را بر میزان خودشیفتگی سالم و متعادل به صورت مثبت و معنادار نشان دادند که این نتیجه با یافته های حاضر همسو نمی باشد. در تبیین این یافته می توان گفت که کاربران با عزت نفس جسمانی بالا، کمتر به رفتارهای خودشیفتگی سایبری گرایش دارند. به عبارت دیگر، افرادی که تصویر مثبتی از بدن خود دارند و ویژگی های مثبت جسمانی خود را می شناسند، احتمالاً نیازی به جلب توجه یا تأیید دیگران از طریق نمایش اغراق آمیز یا رفتارهای خودمحورانه در فضای مجازی احساس نمی کنند. این رابطه می تواند به دلیل نقش تقویت کننده عزت نفس جسمانی، به عنوان یکی از ابعاد کلیدی عزت نفس کلی، باشد که حس ارزشمندی درونی افراد را افزایش داده و نیاز به تأیید بیرونی یا رفتارهای جبرانی را کاهش می دهد. در مقابل، کاربرانی که از عزت نفس جسمانی پایین تری برخوردارند، ممکن است به دلیل نارضایتی از تصویر بدن خود یا احساس ناکافی بودن، به دنبال جلب توجه و تأیید دیگران از طریق رفتارهای خودشیفتگی سایبری باشند. این رفتارها می توانند به عنوان استراتژی های جبرانی برای کاهش احساسات منفی یا پر کردن خلایک های روانی مرتبط با خودپنداره عمل کنند.

فرضیه دوم مطالعه بیان می کرد که شایستگی اجتماعی در تبیین خودشیفتگی سایبری کاربران نقش دارد. نتایج حاصل از آزمون بوت استرپ نشان داد که اثر مستقیم شایستگی اجتماعی در مدل خودشیفتگی سایبری کاربران منفی و معنادار است. این یافته با نتایج پژوهش کاسی نان و وازسونی (۲۰۱۶) همخوانی دارد؛ آن ها نشان دادند که شایستگی و شناخت اجتماعی در افراد خودشیفته نسبت به افراد غیرخودشیفته پایین تر است. همچنین، این نتیجه با مطالعه کیم جو (۲۰۲۰) مطابقت دارد، که در آن عنوان شد ویژگی شخصیتی خودشیفتگی (نارسیسیسم) باعث کاهش شایستگی و کفایت اجتماعی در دانشجویان می شود. علاوه بر این، نتایج مطالعه حاضر با یافته های بوگارتس و یانکوویچ (۲۰۲۴) و بوهم و بلیکله (۲۰۲۵) همسو است، که همستگی منفی و معناداری بین کفایت و شایستگی اجتماعی با شخصیت منزوی خودشیفته

با شایستگی اجتماعی بالا از مهارت‌هایی همچون همدلی، انعطاف‌پذیری، و توانایی تنظیم رفتارهای خود بر اساس موقعیت‌های اجتماعی برخوردارند که این مهارت‌ها به تقویت عزت نفس جسمانی و شکل‌گیری هویت اجتماعی کمک می‌کند. شایستگی اجتماعی از طریق تسهیل روابط سالم و تقویت احساس تعلق، انگیزه‌های خودمحوارانه کاربران را کاهش می‌دهد و آنها را به سمت رفتارهای جمع‌گرایانه و تعاملات مثبت در فضای مجازی سوق می‌دهد. همچنین، این توانایی موجب می‌شود کاربران نیاز کمتری به جلب توجه یا رفتارهای نمایشی داشته باشند، زیرا احساس ارزشمندی خود را از طریق ارتباطات سازنده و پذیرش اجتماعی تأمین می‌کنند. در نتیجه، شایستگی اجتماعی نه تنها به تقویت عزت نفس جسمانی و هویت اجتماعی کمک می‌کند، بلکه به طور غیرمستقیم از میزان خودشیفتگی سایبری نیز می‌کاهد.

پژوهش حاضر همانند سایر مطالعات محدودیت‌های داشت که عبارت بودند از:

۱. داده‌های خوداظهاری که برای متغیرهای مانند عزت نفس جسمانی، شایستگی اجتماعی و هویت اجتماعی جمع‌آوری می‌شوند، ممکن است تحت تأثیر سوگیری‌های شناختی یا تمایل به ارائه تصویر مثبت قرار گیرند.
۲. روابط بین متغیرهایی مانند عزت نفس جسمانی، شایستگی اجتماعی و هویت اجتماعی با خودشیفتگی سایبری ممکن است تحت تأثیر عوامل میانجی‌گر یا تعدیل‌کننده‌ای قرار گیرد که در مدل لحاظ نشده‌اند.
۳. تشخیص علیت واقعی بین این متغیرها به دلیل ماهیت همبستگی داده‌ها می‌تواند چالش‌برانگیز باشد.
۴. هویت اجتماعی و شایستگی اجتماعی تحت تأثیر بافت‌های فرهنگی و اجتماعی مختلف قرار دارند. بنابراین، یافته‌ها ممکن است در جوامع یا فرهنگ‌های دیگر قابل تعمیم نباشند.

تشکر و قدردانی

در پایان، پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند تا مراتب سپاس و قدردانی صمیمانه خود را از تمامی مشارکت‌کنندگان، به‌ویژه معلمان گرانقدر و مدیران محترم مدارس که با همکاری و همراهی ارزشمند خود زمینه‌ی انجام این پژوهش را فراهم آوردند، ابراز نمایند. تلاش و حمایت بی‌دریغ شما نقشی اساسی در پیشبرد اهداف این مطالعه داشته است.

مهمی در کاهش خودشیفتگی سایبری ایفا کند، زیرا از طریق تقویت حس تعلق و ارزشمندی در گروه‌های اجتماعی، نیاز به رفتارهای خودمحوارانه و نمایشی را کاهش می‌دهد. با تأمین عزت نفس از طریق عضویت در گروه‌های معتبر، افراد کمتر به دنبال جلب توجه یا تأیید در فضای مجازی خواهند بود. علاوه بر این، هنجارهای مثبت گروهی می‌تواند رفتارهای اخلاقی و تعاملات سازنده در فضای آنلاین را ترویج دهد و رقابت‌های فردمحوارانه و مقایسه‌های اجتماعی را مهار کند. بازخوردهای حمایتی از سوی گروه نیز جایگزین سالمی برای توجه‌جویی افراطی است و به افراد کمک می‌کند تا به‌جای تأکید بر برتری‌جویی، بر همکاری و مشارکت تمرکز کنند. بنابراین، هویت اجتماعی با کاهش تأثیر عوامل خودمحوارانه و تقویت ارزش‌های جمع‌گرایانه، اثر چشمگیری در کاهش خودشیفتگی سایبری دارد.

فرضیه آخر مطالعه بیان می‌کرد که عزت نفس جسمانی و هویت اجتماعی با نقش واسطه‌ای شایستگی اجتماعی، به‌طور غیرمستقیم در تبیین خودشیفتگی سایبری کاربران تأثیر دارند. نتایج حاصل از آزمون سوبل، اثر غیر مستقیم عزت نفس جسمانی ($t\text{-value} = -2/01$) و هویت اجتماعی ($t = -2/36$) با میانجی‌گری شایستگی اجتماعی در تبیین مدل خودشیفتگی سایبری کاربران معنی‌دار نشان داد. یافته حاضر با یافته مطالعه کولا و همکاران (۲۰۲۲) که نشان دادند، افراد توانمند به شایستگی اجتماعی بالا قادرند رفتار خود را متناسب با زمینه‌ها و موقعیت‌های مختلف اجتماعی تنظیم کنند و از انعطاف‌پذیری در تعاملات خود برخوردارند، که این توانایی به تقویت و شکل‌گیری هویت اجتماعی کمک می‌کند، در یک راستا می‌باشد. همچنین با مطالعه کولی (۲۰۲۰) که نشان داد شایستگی اجتماعی در ایجاد و حفظ روابط سالم نقش کلیدی دارد؛ زیرا افراد با کفایت اجتماعی قوی می‌توانند ارتباطات مؤثر برقرار کنند، اعتماد را تقویت کنند و روابط معناداری با دیگران شکل دهند. این توانایی‌ها، از طریق تقویت عزت نفس بدنی، از گرایش افراد به رفتارهای بزرگ‌منشانه و خودمحوارانه جلوگیری می‌کند، همخوانی دارد. در تبیین یافته حاصل می‌توان گفت که شایستگی اجتماعی به عنوان یک عامل واسطه‌ای، نقشی کلیدی در افزایش اثر غیرمستقیم عزت نفس جسمانی و هویت اجتماعی در تبیین مدل خودشیفتگی سایبری کاربران ایفا می‌کند. این مفهوم با توانایی فرد در تطبیق رفتارها با زمینه‌های اجتماعی و ایجاد تعاملات مؤثر مرتبط است. افراد

منابع

- Arifah, P., Mikarsa, H. L., & Rahardjo, W. (2023). How Emerging Adults Present Themselves on Social Media: Online Self-Presentation Influenced by Self-Esteem, Narcissistic Personality, and Online Privacy. *Journal of Psychology and Instruction*, 7(3), 114-122.
- Asgari, M., Kalae, A. and pourmoosavi, M. (2020). validate the online narcissism personality inventory (ONPI) in the Iranian sample. *Quarterly of Educational Measurement*, 11(40), 227-246. (In Persian) [DOI:org/10.22054/jem.2020.50635.2018](https://doi.org/10.22054/jem.2020.50635.2018)
- Bagci, S. C., Stathi, S., & Golec de Zavala, A. (2023). Social identity threat across group status: Links to psychological well-being and intergroup bias through collective narcissism and ingroup satisfaction. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 29(2), 208. [DOI:org/10.1037/cdp0000509](https://doi.org/10.1037/cdp0000509)
- Bogaerts, S., & Janković, M. (2024). Narcissism and relational capacity: the contribution of identity integration and social concordance. *Current Psychology*, 43(5), 3915-3927. [DOI: org/10.1007/s12144-023-04622-0](https://doi.org/10.1007/s12144-023-04622-0)
- Böhm, F., & Blickle, G. (2025). "I can't get no satisfaction!" The critical role of political skill for workplace status and career satisfaction in grandiose narcissism. *Acta Psychologica*, 256, 104982. [DOI:org/10.1016/j.actpsy.2025.104982](https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2025.104982)
- Burke, P. (2020). "Identity", *The Cambridge Handbook of Social Theory*. ambridge University Press; 63-78.
- Casale, S., & Banchi, V. (2020). Narcissism and problematic social media use: A systematic literature review. *Addictive behaviors reports*, 11, 100252. [DOI: org/10.1016/j.abrep.2020.100252](https://doi.org/10.1016/j.abrep.2020.100252)
- Cash, T.F. (2003). "Cognitive-behavioral perspective on body image". London, Routledge.
- Chou, C. H., & Farn, C. K. (2015). Toward to measure narcissistic personality in cyberspace: validity and reliability. *Psychology*, 6(15), 1984-1994. [DOI: 10.4236/psych.2015.615196](https://doi.org/10.4236/psych.2015.615196)
- Cola, M., Zampella, C. J., Yankowitz, L. D., Plate, S., Petrulla, V., Tena, K., ... & Parish-Morris, J. (2022). Conversational adaptation in children and teens with autism: Differences in talkativeness across contexts. *Autism Research*, 15(6), 1090-1108. [DOI:10.1002/aur.2693](https://doi.org/10.1002/aur.2693)
- Collie, R. J. (2020). The development of social and emotional competence at school: An integrated model. *International Journal of Behavioral Development*, 44(1), 76-87. [DOI:10.1177/0165025419851864](https://doi.org/10.1177/0165025419851864)
- Fegan, R. B., & Bland, A. R. (2021). Social media use and vulnerable narcissism: The differential roles of oversensitivity and egocentricity. *International journal of environmental research and public health*, 18(17), 9172. [DOI: 10.3390/ijerph18179172](https://doi.org/10.3390/ijerph18179172)
- Ghaffari, M., & Hazrati, Y. (2024). The mediating role of compassion for the others' lives in the relationship between the spouses' dark tetrad personality and verbal violence against women. *Journal of Research in Psychopathology*, 5(15), 16-22. [DOI:10.22098/jrp.2023.12732.1171](https://doi.org/10.22098/jrp.2023.12732.1171)
- Gomez-Lopez, M., Viejo, C., Romera, E. M., & Ortega-Ruiz, R. (2022). Psychological well-being and social competence during adolescence: Longitudinal association between the two phenomena. *Child Indicators Research*, 15(3), 1043-1061. [DOI: 10.1007/s12187-021-09899-w](https://doi.org/10.1007/s12187-021-09899-w)
- He, J. (2023). Group Belongingness: Investigating the Formation, Maintenance, and Influencing Factors of Social Identity and Group Membership. *Studies in Psychological Science*, 1(2), 32-40. [DOI:10.56397/SPS.2023.09.03](https://doi.org/10.56397/SPS.2023.09.03)
- Hogg, M. A., & Gaffney, A. M. (2023). Social identity dynamics in the face of overwhelming uncertainty. In *The Psychology of Insecurity*. London: Routledge. [DOI: org/10.1016/j.paid.2016.01.016](https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.01.016)
- Hu, L. (2025). Social identity theory. China's Peaceful Rise: Identities, Interests, and Strategies, 33-55. [DOI: 10.1007/978-981-96-2661-8_2](https://doi.org/10.1007/978-981-96-2661-8_2)
- Imran, H., Rehman, S., Khanum, S., & Shahzadi, M. (2024). Association of Self-Esteem, Narcissistic Tendencies, and Selfie-Posting Behavior among Young Adults: Association between Self-Esteem, Narcissism and Selfies. *Pakistan Journal of Health Sciences*, 26-31. [DOI:org/10.54393/pjhs.v5i01.1266](https://doi.org/10.54393/pjhs.v5i01.1266)
- Knap-Stefaniuk, A., & Sowa-Behtane, E. (2025). Social Competence of Employees Working in Intercultural Teams. *Education excellence and innovation management*, 3967-3977.
- Maftai, A., & Pătrăușanu, A. M. (2024). Digital reflections: narcissism, stress, social media addiction, and nomophobia. *The Journal of Psychology*, 158(2), 147-160.

- [DOI:org/10.1080/00223980.2023.2256453](https://doi.org/10.1080/00223980.2023.2256453).
- Martínez-Iniesta, E., Montenegro-Espinosa, J. A., Bizzozero-Peroni, B., Olivares-Arancibia, J., Yáñez-Sepúlveda, R., Duclos-Bastías, D., ... & Jiménez-López, E. (2025). Associations of social network use and social network addictive behaviors with self-esteem in adolescents: the EHDLA study. *Frontiers in Psychiatry*, 16, 1499679. [DOI: org/10.3389/fpsy.2025.1499679](https://doi.org/10.3389/fpsy.2025.1499679)
- Mert, M., & Tengilimoğlu, D. (2023). The mediating role of FoMO and the moderating role of narcissism in the impact of social exclusion on compulsive buying: a cross-cultural study. *Psicologia: Reflexão e Crítica*, 36, 33. [DOI: 10.1186/s41155-023-00274-y](https://doi.org/10.1186/s41155-023-00274-y)
- Mikaeili, N., & Ahmadi, S. (2022). The role of social identity and social intelligence in predicting tendency in Students High-risk behavior. *Journal of School Psychology*, 11(3), 98-107. (In Persian) [DOI:10.22098/jsp.2022.1796](https://doi.org/10.22098/jsp.2022.1796)
- Musarrat, R., Ahmed, S., Munir, F., Riaz, S., & Hayat, N. (2022). Digital narcissism, self-esteem and self-objectification among Snapchat Vs. Facebook Users. *Journal of Positive School Psychology*, 6(9), 3128-3141.
- Ozimek, P., Bierhoff, H. W., & Rohmann, E. (2021). How downward and upward comparisons on Facebook influence grandiose and vulnerable narcissists' self-esteem—a priming study. *Behavioral Sciences*, 11(3), 39-46. [DOI: 10.3390/bs11030039](https://doi.org/10.3390/bs11030039)
- Parandin, S. (2006). Development and standardization of the Social Competence Questionnaire for adolescents in Tehran (Master's thesis). Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. (In Persian)
- Reimer, N. K., Schmid, K., Hewstone, M., & Al Ramiah, A. (2022). Self-categorization and social identification: Making sense of us and them. *Theories in Social Psychology*, Second Edition, 273-295. [DOI: 10.31234/osf.io/gub8a](https://doi.org/10.31234/osf.io/gub8a)
- Saffarinia, M., Agayousefi, A. R., & Mostafaie, A. (2015). The Relationship between Social Procrastination and Social Identity and Students' Academic Performance. *Social Cognition*, 3(2), 123-134. (In Persian) [DOI:20.1001.1.23223782.1393.3.2.9.7](https://doi.org/20.1001.1.23223782.1393.3.2.9.7)
- Shemshadi, H., Shams, A., Sahaf, R., Shamsipour Dehkordi, P., Zareian, H., & Moslem, A. R. (2020). Psychometric properties of persian version of the multidimensional body-self relations questionnaire (MBSRQ) among Iranian elderly. *Iranian Journal of Ageing*, 15(3), 298-311. (In Persian) [DOI:10.32598/sija.15.3.61.13](https://doi.org/10.32598/sija.15.3.61.13)
- Shu, J., Lu, T., Tao, B., Chen, H., Sui, H., Wang, L., ... & Yan, J. (2023). Effects of aerobic exercise on body self-esteem among Chinese college students: A meta-analysis. *Plos one*, 18(9), e0291045. [DOI:10.1371/journal.pone.0291045](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0291045)
- Walczak, D., Wiśniowska, K., Krakowska, J., Bocianowska, Z., Nogalski, S., & Rogoza, R. (2025). Uncovering the relationship between narcissism and identity formation. *Personality and Individual Differences*, 241, 113208. [DOI:org/10.1016/j.paid.2025.113208](https://doi.org/10.1016/j.paid.2025.113208)
- Wu, W., Huang, L., & Yang, F. (2024). Social anxiety and problematic social media use: A systematic review and meta-analysis. *Addictive Behaviors*, 107995. [DOI: org/10.1016/j.addbeh.2024.107995](https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2024.107995)
- Yilmaz, R., Karaoglan Yilmaz, F. G., & Avci, U. (2023). Examining the role of cyberloafing, narcissism, locus of control, and social appearance anxiety on the Internet gaming disorder in university students. *Psychology in the Schools*, 60(8), 3040-3055. [DOI: org/10.1002/pits.22894](https://doi.org/10.1002/pits.22894).
- Yuniar, I., Imaduddin, A., & Muhajirin, M. (2025). The Influence of Self-Esteem on Narcissistic Behavior of High School Students. *Quanta: Jurnal Kajian Bimbingan dan Konseling dalam Pendidikan*, 9(1), 75-82. [DOI: org/10.22460/quanta.v9i1.5666](https://doi.org/10.22460/quanta.v9i1.5666)
- Zhang, Y., Wen, Z., Zhu, Y. et al. (2024). Effects of physical exercise on body esteem among females: a meta-analysis. *BMC Public Health* 24, 3387-3399. [DOI:org/10.1186/s12889-024-20861-7](https://doi.org/10.1186/s12889-024-20861-7).